

Halottak napja

(november 2.)

Róm 8,14–23

Zarándoklás a sírokhoz

¹⁴Akiket Isten Lelke vezérel, azok Isten fiai. ¹⁵Nem a szolgaság lelkét kaptátok ugyanis, hogy ismét félelemben éljete, hanem a fogadott fiúság Lelkét nyertétek el, általa kiáltjuk: Abba, Atya! ¹⁶A Lélek maga tesz tanúságot lelkünkben, hogy Isten gyermekei vagyunk. ¹⁷Ha pedig gyermekei, akkor örökösei is: Istennek örökösei, Krisztusnak társörökösei. Előbb azonban szenvednünk kell vele együtt, hogy vele együtt meg is dicsőüljünk. ¹⁸De ennek az életnek a szenvedései véleményem szerint nem mérhetők az eljövendő dicsőséghez, amely majd megnyilvánul rajtunk. ¹⁹Maga a természet sóvárogva várja Isten fiainak megnyilvánulását. ²⁰A természet ugyanis mulandóságnak van alávetve, nem mert akarja, hanem amiatt, aki abban a reményben vetette alá, ²¹hogy a mulandóság szolgai állapotából majd felszabadul az Isten fiainak dicsőséges szabadságára. ²²Tudjuk ugyanis, hogy az egész természet (együtt) sóhajtozik és vajódik mindmáig. ²³De nemcsak az, hanem mi magunk is, akik bensőnkben hordozzuk a Lélek zsengejét, sóhajtozunk, és várjuk a fogadott fiúságot, testünk megváltását.

Szent Odilo clunyi apát kezdeményezésére 998-ban kezdtek megemlékezni a szentek után a tisztító tűzben szenvedő holtakról. Az ünnep a XI. században terjedt el és a XIV. században Rómában is ünnepelték november 2-át. XV. Benedek pápa 1915-ben engedélyezte, hogy minden pap három misét mondhat ezen a napon. Nevezték az ünnepet a lelkek szombatjának is. 1800 után a temetők nem templomok körül épültek, hanem már a településeken kívül, ezért az elmaradt rendszeres temetőlátogatást is pótolta ez az ünnep. Damiani Szent Péter (1072) említi, hogy azon a napon egy vagy két órát harangoztak is.

A fenti bibliai szöveg a keresztény ember státusáról szól, a teremtett világ jelen állapotának összefüggésében. A keresztény ember és a teremtett világ helyzetét nem statikusan szemléli, nemcsak egy állapotot és helyzetet jelöl meg, hanem egy lehetséges fejlődési lehetőséget is elénk tár. A keresztény ember státusában lényeges különbség következett meg, amikor a keresztség által megkapta az istenfiúságot (14. v.). Ez az alávetett szolgai állapotból való fölemelést

eredményezte Isten fiainak szabadságára és feljogosított arra, hogy Istent Atyának szólítsuk és gondoljuk, és Jézus Krisztus testvéreinek, sőt társörököseinek tarthassuk magunkat.

Két életet mutat be a szöveg, egyrészt a jelen földi életet és az eljövendő dicsőséges életet. Ennek az életnek az eseményei közé tartozik a szenvedés, az alávetettség és az Isten utáni sóvárgás. Ez azonban nemcsak a keresztény ember sajátossága, mert vele együtt az egész természet is sóvárog a tökéletesség, vagyis Isten után (20. v.). Ennek az életnek a sajátosságai közé tartozik tehát a tökéletesebb élet utáni vágy, amelyet el is érhetünk.

A középkorban kidolgozták a földön élő küzdő egyház képét és az égben az ítélet alá eső hívekből alakult szenvedő egyház képét, akiknek tagjai a tisztítótűzben szenvednek, valamint a megdicsőült egyház képét, akiknek tagjai a mennyország lakói és az Isten életének közvetlen szemlélői. Ez a mindmáig igen erőteljesen élő szemlélet a jutalmazás típusú gondolkodásra szoktatta az embereket. Azt gondolják, hogy minden erény csak az égben lesz jutalmazva, másrészt pedig hogy a jelen nyomorúságáért az eljövendő élet öröme fogja őket kárpótolni. Ezzel a gondolkodással igyekeztek elfogadtatni minden társadalmi és egyéni igazságtalanságot.

A fenti szentírási szakasz nem akarja elkülöníteni és három részre osztani az embereket: a földön szenvedő, a tisztítótűzben tisztuló, és a mennyországban megdicsőültekre. Inkább motiválni akarja őket arra, hogy keresztény életüket jövőendő teljes életük első részének tekintsék, amely a földi életnek szerves folytatása lesz.

Az emberi élet rítusa és szeretteink halála különös oktatási folyamatba tereli az életünket és a gondolkodásunkat. Addig, amíg ismeretlen idők haláláról értesülünk, addig a halál és az összes hozzá tartozó kérdés távoli, minket lényegében nem érintő filozófiai probléma. Amint meghal az első olyan ember, akivel bensőséges lelki kapcsolatunk volt, a halál és a jövőendő élet kérdése személyes problémává lép elő. Amikor pedig kortársaink halálával kell szembesülnünk, a földi halál észrevétlenül életünk része lesz. A temetőben pedig olyan gondolatok kezdenek foglalkoztatni, amikkel korábban nem is szembesültünk. Az elhunytak sírja pedig szembesít bennünket azzal is, hogy a halál után milyen gyorsan merülnek feledésbe az emberek, és milyen gyorsan kopnak a mi élményeink is elhunyt szeretteinkről. A leggyorsabban azok az intím élmények vesznek el, vagy válnak átadhatatlanná, amelyek leginkább az elhunyt személyéhez kötődtek. Ebben az összefüggésben vágyunk egyre inkább arra az Istenre, aki minden gondolatunkra emlékezik, aki megítélni, de felmenteni is reálisan tud, mert belülről és gyermekeiként ismer bennünket.